

АНАЛІЗ МОВНИХ ПОМИЛОК У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Т.В. Тарнавська

кандидат педагогічних наук, старший викладач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті здійснюється спроба розкрити додаткові резерви для формування навиків безпомилкового спілкування майбутніх фахівців економічного профілю в процесі їх мовної підготовки. До них відноситься використання таких малих форм, як реальні газетні заголовки, рекламні оголошення тощо.

Ключові слова: помилки комунікації, формування навичок спілкування.

У відповідності з концептуальними положеннями Національної доктрини розвитку освіти України у XXI ст. щодо мовної освіти, завдяки активному розвитку міжнародних зв'язків та процесу входження освіти і науки України в європейське освітнє поле пріоритетним нині підходом у галузі іншомовної освіти є компетентісно орієнтоване навчання іноземних мов. Орієнтиром для запровадження такого навчання виступають Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти [5, 111].

Метою мовної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю є не тільки досягнення високого рівня знань, навиків і вмінь, а й надійне виконання мовної діяльності на фоні основної професійної, а саме таким чином, щоб вона не тільки не заважала, а й сприяла ефективному виконанню останньої.

Перед фахівцями постає важливе завдання – точно подавати та точно сприймати інформацію. Виникнення помилкових дій у професійній діяльності економіста зумовлюється, серед іншого, великим «масивом інформації, який потрібно миттєво опрацювати і відповідно зреагувати на нього» [2, 15]. Необхідність при цьому спілкуватися іноземною мовою ще більше загострює проблему і стає на перешкоді виконанню фахівцем його прямих професійних обов'язків. Неправильне тлумачення змісту може вести до недосягнення адресантом комунікативної мети і відсутності взаєморозуміння і згоди між учасниками спілкування [1]. Актуальність теми дослідження безумовно підтверджується мовною практикою.

Проблема мовних помилок має численну бібліографію. Відомий лікар Зигмунд Фрейд [6] ще у 1901 р. виділив три групи помилкових дій («Fehlleistungen»): а) помилки при вимові, читанні, під час слухового сприймання і на письмі: «Versprechen» – коли замість потрібного слова вживається інше; «Verlesen» – коли читають не те, що написано або надруковано;

«Verhören» – коли людина чує не те, що їй говорять; б) тимчасове забування намірів і власних імен; в) «Irrtümer» – коли протягом якогось часу чомусь віриш у те, про що до та після знаєш, що це не відповідає дійсності. На думку З. Фрейда, усі вони мають певне значення; часто саме вони є правильними, виражаючи імпульси, приховані в підсвідомості; і завдяки їм людина несамохіть видає власні наміри.

Проблема мовних помилок є актуальною в сучасній українській девіатології та пресолінгвістиці: з'ясуванню типологічних особливостей мовних помилок присвячені дослідження А.О. Капелюшного та В.В. Різуна; Т.Г. Бондаренко, Ф.С. Бацевича. Запропоновано типологію мовних помилок та шляхи їх усунення [3], розкрито причини породження помилок, та визначено критерії їх виявлення під час редагування журналістських матеріалів.

Актуальність даного дослідження зумовлюється недостатньою опрацьованістю питання про мовні помилки, які виникають під час ділового спілкування англійською мовою і впливають на ефективність виконання фахівцем його прямих професійних обов'язків, оскільки, впливаючи на зміст висловлювання, вони можуть призвести до непорозуміння. Такі помилки можуть бути викликані багатьма причинами, які потребують чіткої класифікації.

Дослідження показали, що найбільш достовірним джерелом інформації про мовні помилки є факти реальних комунікативних невдач. Дуже ефективним є використання гумористичних оповідань, побудованих на таких явищах як омоніми та полісемія, гра слів та каламбур; а також використання таких малих форм, як англійськомовні оголошення, тексти-загадки, заголовки газет, рекламні фрагменти і т.п. Завдяки різного роду стилістичним помилкам, двозначностям, випадкам недоречного використання слів або невмілої побудови речення, вони переконливо демонструють той

факт, що нас розуміють так, як ми говоримо або пишемо, а не так, як би ми хотіли, щоб нас зрозуміли, а тому є достовірним джерелом найбільш переконливої інформації про можливі мовні помилки.

Метою даної статті є пошуки джерел інформації про мовні помилки для подальшого використання в процесі мовної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю. Дослідження показали, що аналіз реальних комунікативних невдач є найбільш ефективним методом формування навиків безпомилкового спілкування.

Одним із таких джерел є короткі оголошення та газетні заголовки. За подвійний смисл, що виникає через стилістичні хиби та непередбачені друкарські помилки такі газетні заголовки отримали назву *двоголових монстрів* (англ. *twoheaded monsters*) [4, 41]. Оскільки професійна діяльність економіста передбачає не тільки усне, а й письмове спілкування, аналіз друкованих повідомлень дає можливість набути знань про причини виникнення помилок та навиків їх запобігання під час ділового листування та складання ділових паперів.

Особливу увагу варто приділити аналізу сприйняттєвих помилок, які виникають в момент первинного сприймання повідомлення і спричинені певною двозначністю у тексті. У процесі остаточного сприймання вони, як правило, зникають. Таке оголошення, як «We do not tear your clothing with machinery. We do it carefully by hand.», можна сприймати за двома моделями: 1) «We'll tear your clothing by hand.», а 2) «We do not wash your clothing with machinery. We'll do it carefully by hand.». Під час первинного сприймання близько 80 % реципієнтів використовують першу модель сприйняття, хоча автор повідомлення міг ужити другу, в результаті чого й виникне сприйняттєва помилка.

Нижче наведено приклади мовних помилок:

A superb and inexpensive restaurant. Fine food expertly served by waitresses in appetizing forms.

And now, the Superstore--unequaled in size, unmatched in variety, unrivaled inconvenience.

At a Santa Fe gas station: "We will sell gasoline to anyone in a glass container."

At the evening service tonight, the sermon topic will be "What is Hell?" Come early and listen to our choir practice.

Auto Repair Service. Free pick-up and delivery. Try us once, you'll never go anywhere again.

3-year-old teacher need for pre-school. Experience preferred.

Dinner Special -- Turkey \$2.35; Chicken or Beef \$2.25; Children \$2.00.

Dog for sale: eats anything and is fond of children.

Don't let worry kill you – let the church help.

Fitness Center sign: "Self Esteem is feeling good about yourself regardless of the facts."

For Rent: 6-room hated apartment.

For sale: an antique desk suitable for lady with thick legs and large drawers.

For those of you who have children and don't know it, we have a nursery downstairs.

Get rid of aunts: Zap does the job in 24 hours.

Four-poster bed, 101 years old. Perfect for anti-que lover.

Illiterate? Write today for free help.

In a clothing store: "Wonderful bargains for men with 16 and 17 necks."

In a New York restaurant: "Customers who consider our waitresses uncivil ought to see the manager."

In a Pennsylvania cemetery: "Persons are prohibited from picking flowers from any but their own graves."

In a Tacoma, Washington men's clothing store: "15 men's wool suits, \$10. They won't last an hour!"

In the offices of a loan company: "Ask about our plans for owning your home."

In the vestry of a New England church: "Will the last person to leave please see that the perpetual light is extinguished."

In restaurant: "Open seven days a week and weekends."

In the window of a Kentucky appliance store: "Don't kill your wife. Let our washing machine do the dirty work."

In the window of an Oregon store: "Why go elsewhere and be cheated when you can come here?"

Include your Children when Baking Cookies.

Lost: small apricot poodle. Reward. Neutered. Like one of the family.

Man wanted to work in dynamite factory. Must be willing to travel.

Mixing bowl set designed to please a cook with round bottom for efficient beating.

Mt. Kilimanjaro, the breathtaking backdrop for the Serena Lodge. Swim in the lovely pool while you drink it all in.

Now is your chance to have your ears pierced and get an extra pair to take home, too.

On a Maine shop: "Our motto is to give our customers the lowest possible prices and workmanship."

On a New York convalescent home: "For the sick and tired of the Episcopal Church."

Remember in prayer the many who are sick of our church and community.

Safety Experts Say School Bus Passengers Should Be Belted.

Sheer stockings. Designed for fancy dress, but so serviceable that lots of women wear nothing else.

The hotel has bowling alleys, tennis courts, comfortable beds, and other athletic facilities.

The rosebud on the alter this morning is to announce the birth of David Alan Belzer, the son of Rev. and Mrs. Julius Belzer.

The service will close with "Little Drops of Water." One of the ladies will start quietly and the rest of the congregation will join in.

This being Easter Sunday, we will ask Mrs. Lewis to come forward and lay an egg on the alter.

Thursday at 5:00 PM there will be a meeting of the Little Mothers Club. All ladies wishing to be "Little Mothers" will meet with the Pastor in his study.

Tired of cleaning yourself? Let me do it.

Toaster: A gift that every member of the family appreciates. Automatically burns toast.

Tuesday at 4:00 PM there will be an ice cream social. All ladies giving milk will please come early.

Used Cars: Why go elsewhere to be cheated? Come here first!

Vacation Special: have your home exterminated.

Wanted. Man to take care of cow that does not smoke or drink.

Wanted. Widower with school-age children requires person to assume general housekeeping duties. Must be capable of contributing to growth of family.

Wanted: 50 girls for stripping machine operators in factory.

We do not tear your clothing with machinery. We do it carefully by hand.

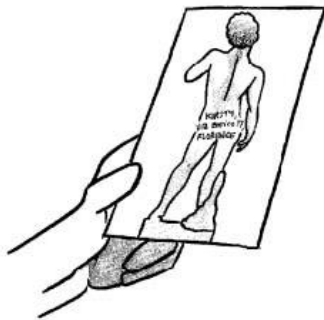
We will oil your sewing machine and adjust tension in your home for \$1.00.

Wednesday the ladies liturgy will meet. Mrs. Johnson will sing "Put me in my little bed" accompanied by the pastor.

Робота з оголошеннями передбачає обов'язковий самостійний творчий аналіз кожної помилки. Доречно запропонувати студентам такі завдання:

- прогляньте оголошення та визначте причини помилкового тлумачення змісту;
- запропонуйте свою класифікацію виявлених помилок;
- працюючи в парах, уявіть, що ви розмовляєте з автором оголошення; уточніть зміст, щоб усунути непорозуміння;
- наведіть власні приклади мовних невдач;
- підготуйте доповідь на тему «Класифікація мовних помилок, які можуть призвести до непорозуміння».

В процесі формування навиків безпомилкової комунікації дуже важливим є принцип наочності. Яскравим прикладом є книга Пола Хенкока "Is That What You Mean? (50 common mistakes and how to correct them)".

'Kirsty sent me a postcard of Michelangelo's David, with her address written, on the *backside*'

Backside is a very informal word for your bottom. When English people complain about someone being lazy, they sometimes say: 'He spends all day sitting on his backside!'

'Kirsty sent me a postcard of Michelangelo's David, with her address written on the back'

For the other side of a card, photograph, etc., you use a word which also describes another part of your body.

Здійснення мовної діяльності на фоні основної професійної – дуже відповідальна задача для економіста. Незважаючи на розширення зв'язків між країнами, використання все більш ефективних засобів комунікації і пов'язане з цим взаєморозуміння культур, фахівець повинен усвідомлювати, що кожна мова розвивається самостійно: в ній діють власні

мовні реалії та з'являються нові, які ще не мають еквівалентів на момент спілкування. Саме тому оволодіння навиками розпізнавання проблемних ситуацій і запобігання неправильного тлумачення змісту повідомлень є важливим завданням мовної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Бацевич Ф.* Основи комунікативної девіатології / Ф.Бацевич. – Л. : Львів. нац. ун-т ім. І.Франка, 2000. – 236 с.
2. *Бондаренко Т.Г.* Типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Т.Г. Бондаренко. – К., 2003. – 20 с.
3. *Капелюшний А.О.* Типологія журналістських помилок / А.О. Капелюшний. – Л. : ПАІС, 2000. – 68 с.
4. *Кобякова І.К., Столяренко В.М.* Категоризація гумору: лінгвокультурні аспекти / І.К. Кобякова, В.М. Столяренко // Вісник СумДУ. Серія : «Філологія». – 2008. – № 1. – С. 40-44.
5. *Кунашенко О.В.* Сформованість підходів щодо культури спілкування та мовленевого етикету / О.В. Кунашенко // Наукові праці. – 2009. – Вип. 95, Т. 108. – С. 110-117.
6. *Фрейд З.* Введение в психоанализ (лекции 1-15) / Перевод Г.В. Барышниковой. Литературная редакция Е.Е. Соколовой и Т.В. Родионовой [Електроний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.kharkov.ua/PSIHO/FREUD/lekcii.txt>

Стаття надійшла до редакції 26.05.2010 р.